

Statsministerens hilsen ved Statistisk Sentralbyrås
100-års jubileum 11. juni 1976.

Det er en glede på Regjeringens vegne å gi en
hilsen til Statistisk Sentralbyrå ved 100-års jubileet.

Regjeringen har et dobbelt forhold til Statistisk
Sentralbyrå. Som en del av den ytre etat i den offentlige
forvaltning står Byrået under Finansdepartementets og
Regjeringens ansvar. For det andre er Regjeringen og
statsadministrasjonen en meget viktig brukergruppe for
Byråets statistikk, kanskje den viktigste. I hvert enkelt

- 2 -

departement, i Regjeringen og i Stortinget treffes det
daglig beslutninger basert på statistikk og den kunnskap
statistikken gir oss, og som direkte berører et stort
antall mennesker. Det er umulig å forestille seg vår
moderne offentlige forvaltning uten et solid grunnlag
i statistiske data.

Men Statistisk Sentralbyrå har gått langt videre
enn bare å gi oss tall og tabeller. Byrået har gjort
et banebrytende arbeid med å kartlegge og analysere viktige
sammenhenger i vårt kompliserte samfunn. Dette analyse-
arbeid er grunnlaget for sentrale økonomisk-politiske av-
gjørelser, både på lang og kort sikt. Jeg vil bare med
et par stikkord vise til nasjonalbudsjettarbeidet, og som
et ferskt eksempel: Det kombinerte inntektsoppgjør. Det

er materiale fra dette utredningsarbeid som gjør det mulig med noenlunde god sikkerhet å forutsi hvordan ulike lønnsøkinger, skattetiltak, prisøkinger m.v. virker på inntekter og forbruk i vår samlede økonomi.

Det er ikke bare som et innslag i en tale ved en festlig anledning at jeg kan slå fast at det er en uomtvistet kvalitet over Byråets arbeid. Jeg kan ikke huske at noen ved noen anledning har kunnet reise tvil om kvalitet og objektivitet i det materiale som Byrådet distribuerer så og si hver dag året gjennom.

Når vi blir fortalt at Norge ved forrige årsskifte hadde 4 017 231 innbyggere føler jeg meg trygt overbevist om at i dette tallet er både Deres Majestet, direktør Bjerve, og hver av oss andre telt med. Jeg godtar også uten tvil at det i min hjemkommune i 1975 ble felt 63

rådyr, hvorav 37 bukker, og at dette er en nedgang på 10 % fra året i forveien. Men jeg stiller meg kanskje noe mer tvilende til om min egen og naboers opprensning på egen tomt er kommet med i det tall på 316 kubikkmeter ved til brensel som er oppgitt avvirket i Stange kommune i 1974-75.

For tiden blir stadig flere opplysninger, ikke bare om bedrifter og sammenslutninger, men også om enkeltpersoner registrert i vår ugjennomtrengelige dataverden. Personlige opplysninger om den enkelte, hans utdanning, familieforhold, helse, skatteforhold, arbeidsforhold m.v. blir registrert av ulike kilder og oppbevart på en for legfolk uforståelig måte. Vi aner faren for at slike data på en eller annen måte kan misbrukes til å stille

sammen ulike opplysninger om enkeltpersoner på en måte som vi ikke kan godta.

Statistisk Sentralbyrå er den største innsamler og forvalter av slike data. Jeg noterte med glede at direktør Bjerve slo fast at det i Byråets 100-årige historie ennå ikke har forekommet at opplysninger om enkeltpersoner er kommet på avveie på en uønsket måte. Det er viktig og betryggende at Byrådet legger så stor vekt på den beskyttelse av sine kilder som det etter lov er pålagt. Jeg vil peke på at det her tydeligvis er gjort en god jobb av mange ansatte i mange ledd i Byråets arbeid gjennom en lang tid. Jeg håper at denne nidkjære påpasselighet av privatlivets opplysninger vil bli opprettholdt til samme høye standard.

Fra enkelte forskergrupper har det vært uttrykt

ønske om å myke opp den strenge praksis Byrådet og andre offentlige institusjoner følger, for å gi bedre muligheter for visse forskingsoppgaver. Jeg vil hevde som min mening at hvis det oppstår tvil i avveiningen mellom hensynet til personvernet og hensynet til statistiske og andre opplysninger bør personvernet fortsatt gis den høyeste prioritet.

Selv om vi er overbevist om den høye kvalitet av Statistisk Sentralbyrås arbeid gjennom tidene, vet vi alle at på folkemunne har statistikk ikke alltid den beste klang. Det fins neppe det tabellverk eller den tallserie som ikke kan være gjenstand for tvilsomme, uriktige og usaklige fortolkninger. Det burde ligge en sterk oppfordring til alle brukere av offentlig statistikk

å være edruelig i sin bruk, og avholdende i misbruk av statistiske oppgaver.

Det har vært tider hvor vi i det politiske liv kanskje har latt oss blende av tallene i statistikken slik at vi har mistet noe av kontakten med realitetene bak dem. Jeg må bekjenne at en av og til har kommet i skade for å prøve å skyte ned politiske motstandere med desimaler og prosentsetser, på en måte som dessverre, eller heldigvis, gikk den menige mann forbi. Denne debattform fremmer vel neppe alltid respekten for statistikk, og slett ikke for politisk ordskilde.

Etter å ha gitt såpass mye ros til 100-åringen Statistisk Sentralbyrå, må det være meg tillatt, gjerne som en fotnote, å peke på den svake unøyaktighet i tallvurderinger som ligger i at vi i dag feirer et 100-års

jubileum som egentlig først finner sted om 20 dager. Dette er en unøyaktighet på mer enn 1/2 promille.

Den offentlige statistikk gir et betydelig bidrag til nedtegningen av vår historie. Det bildet som statistikken viser gjennom de 100 år Byrået har eksistert, er et bilde av større omveltninger i samfunnet enn vel noe annet hundreår i vår historie har kunnet framvise. På alle samfunnslivets områder, slik det er registrert gjennom vår offentlige statistikk, finner vi dette bildet:

- utviklingen av menneskerettigheter og fullt politisk demokrati,
- flerdoblingen av våre inntekter,
- utviklingen av folkehelse,
- folkeopplysning,

den moderne industrielle revolusjon,
den eksplosive vekst i kommunikasjoner og
samferdseel.

La meg avslutte denne hilsen med å uttrykke
det dype ønske og håp at det samfunn som Statistisk
Sentralbyrå kartlegger og analyserer, gjennom de kommende
årtier vil beholde sine viktigste verdier når det gjelder
menneskets rettigheter og muligheter. Uansett hva
framtiden bringer av nye ideer, tanker og teknologisk
utvikling, vil jeg håpe at vi fortsatt vil kunne ha et
samfunn som bevarer og styrker disse verdiene. La meg
håpe at Byråets framtidige oversikter og analyser vil
kunne gi en bekreftelse på en slik utvikling.